

Jak budować koalicje wokół bibliotek?

Model kaskadowego wsparcia i współpracy z JST

Prototyp rozwiązania – wersja ostateczna
listopad 2025

Kontekst i wyzwanie

Kontekst

- Współpraca między bibliotekami a samorządami ogranicza się do relacji formalnych operator–biblioteka
- Biblioteki postrzegane przez samorzady jako koszt, a nie narzędzie rozwoju gminy
- Słabe zaangażowanie mieszkańców i partnerów lokalnych w działania wokół biblioteki

Wyzwanie

Jak moglibyśmy stworzyć trwały, efektywny model współpracy między bibliotekami a władzami lokalnymi, który angażuje obie strony i odpowiada na realne potrzeby społeczności?

Misja i wizja

MISJA

Opracować i przetestować nowatorski model współzarządzania projektami bibliotek publicznych z udziałem JST i lokalnych interesariuszy

WIZJA

Biblioteki jako centra życia społecznego, motor rozwoju gminy i przestrzeń dialogu pomiędzy różnymi interesariuszami

Model wsparcia

Rola

Dawca impulsu , bezpośredni kontakt z bibliotekami, koordynacja i mentoring

Główny dostawca wsparcia dla bibliotek gminnych

Dodatkowy poziom wsparcia (konieczne jest w przyszłości przygotowanie oddzielnego programu wsparcia bibliotek powiatowych)

Inicjowanie koalicji i realizacja projektów lokalnych

Zadania

Gromadzenie danych, wprowadzanie modyfikacji, diagnoza potrzeb i rozwój kompetencji BW

Szkolenia, narzędzia, sieciowanie regionalne, wizyty studyjne, bezpośrednie wsparcie bibliotek gminnych

Wsparcie merytoryczne bibliotek gminnych, sieciowanie

Inicjowanie koalicji z JST i partnerami, adaptacja i wdrażanie wiedzy i narzędzi

Etap 0: Przygotowanie

CEL

Wsparcie kompetencyjne bibliotek wojewódzkich

UZASADNIENIE

Aby biblioteki wojewódzkie mogły wspierać biblioteki gminne w procesie budowania koalicji i realizacji działań wspólnie z samorządem i partnerami, same muszą otrzymać wsparcie w zakresie kompetencji i narzędzi

DZIAŁANIA

Szkolenia, mentoring, sieciowanie, wspólne wypracowanie narzędzi dla bibliotek gminnych

- Wsparcie bibliotek wojewódzkich nie oznacza, że do tej pory nie realizowały one swoich zadań, dostarczenie im kompetencji i wspólne wypracowanie ujednoliconych narzędzi ma im ułatwić wspieranie bibliotek gminnych w ramach tego programu
- Rolą bibliotek wojewódzkich jest również wsparcie w selekcji bibliotek gminnych, które otrzymają wsparcie w budowaniu lokalnych koalicji

Etap 1: Diagnoza

CEL

Analiza motywacji, możliwości i barier potencjalnych partnerów koalicji na poziomie gminy. Wspólne określenie priorytetów i potrzeb, oraz mapowanie zasobów potencjalnej koalicji

UZASADNIENIE

Aby biblioteki gminne mogły rozpocząć budowanie koalicji lokalnych konieczne jest zbadanie lokalnego potencjału do stworzenia i zaangażowania w takie koalicje, budowanie wspólnego rozumienia roli biblioteki, zmapowanie zasobów potencjalnych uczestników koalicji (ludzie, przestrzeń, finanse, wiedza)

DZIAŁANIA

Przygotowanie sondażu zainteresowania i oceny gotowości partnerów JST, NGO, szkół, instytucji kultury i mieszkańców do działania w koalicji wokół biblioteki. Przeprowadzenie warsztatów diagnostycznych z udziałem potencjalnych partnerów i interesariuszy przez moderatorów zapewnionych przez bibliotekę wojewódzką

- W małych gminach o ograniczonych zasobach inicjatywę w badaniu może przejąć biblioteka wojewódzka/powiatowa

Etap 2: Wsparcie

CEL

Dostarczenie bibliotekom gminnym kompetencji do budowania koalicji i realizacji działań w ramach powstałej koalicji.

UZASADNIENIE

Aby koalicja wokół biblioteki mogła powstać i realnie działać, konieczne jest wsparcie kompetencyjne, mentorskie i narzędziowe bibliotek gminnych

DZIAŁANIA

Dostarczenie bibliotekom gminnym wsparcia wystandardyzowanego (szkolenia, narzędzia) i dopasowanego do potrzeb (na podstawie przeprowadzonej diagnozy)

- Biblioteki wojewódzkie korzystają ze standardowych narzędzi wypracowanych wspólnie z operatorem programu
- Na tym etapie biblioteka gminna musi posiadać wstępną deklarację współpracy od JST

Etap 3: Partnerstwo

CEL

Formalizacja współpracy w ramach koalicji

UZASADNIENIE

Aby koalicja mogła realnie działać konieczne jest przygotowanie dokumentu definiującego cele, zadania, wkład partnerów oraz mechanizmy trwałości (np. coroczna ewaluacja, mechanizmy utrzymania zobowiązań mimo zmian władz) koalicji

DZIAŁANIA

Przygotowanie i podpisanie “deklaracji partnerstwa” przez bibliotekę i samorząd, jak również przez chętnych partnerów: organizacje pozarządowe, inne instytucje kultury, szkoły, mieszkańcy itd.

- Koalicja jest inicjowana przez bibliotekę gminną
- Biblioteki wojewódzkie dostarczają wsparcia mentorskiego w procesie przygotowania deklaracji partnerstwa

Etap 4: Działanie

CEL

Realizacja konkretnych działań w ramach koalicji

UZASADNIENIE

Aby koalicja istniała nie tylko na papierze, konieczne jest zaplanowanie konkretnych działań do realizacji i cykliczna weryfikacja planu

DZIAŁANIA

Stworzenie zespołu projektowego złożonego z przedstawicieli instytucji zaangażowanych w koalicję, którego zadaniem jest planowanie, koordynowanie i monitorowanie przebiegu projektu. Zwinne działanie – kwartalny cykl “mikrosukcesów” i coroczna ewaluacja.

- Koalicja otrzymuje wsparcie finansowe na realizację działań z poziomu centralnego, kompetencyjne z poziomu biblioteki wojewódzkiej
- Warunkiem otrzymania wsparcia jest zawarcie w deklaracji partnerstwa wymagań dotyczących działań, jakie mają być realizowane (np. minimum dwa działania odpowiadające na problemy społeczne)
- Działania realizowane są pod opieką mentora z biblioteki wojewódzkiej

Etap 5: Promocja

CEL

Prezentowanie efektów działania koalicji, co potwierdzi zaangażowanie JST i partnerów oraz utrwali rolę biblioteki jako integratora lokalnej polityki rozwojowej

UZASADNIENIE

Stały dialog z mieszkańcami i promocja są mechanizmem ewaluacji i komunikacji, które wzmacniają zaangażowanie i trwałość koalicji

DZIAŁANIA

Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych na poziomie lokalnym i regionalnym, np. w formie seminarium lub konferencji, dotyczących efektów działania koalicji

- Kluczowe jest, aby promocja była prowadzona nie tylko jako podsumowanie, ale jako stały dialog (np. z Kołem Przyjaciół Biblioteki) i prezentacja mikro-sukcesów co kwartał, co pomoże budować zaufanie i motywację partnerów zaangażowanych w koalicję